

A. L. P. 65 *prof univ Cluj Unive*

CULTURA CREȘTINĂ

REVISTĂ LUNARĂ.

Anul XIII.

Ianuarie 1924

Nr. 1.

SUMARUL:

ACTUALITĂȚI: Dr. I. Coltor: Gătiți calea Domnului.

RUBRICĂ PASTORALĂ: Dr. Izidor Marcu: Tractarea pastorală cu cei ce sufer de morhuri psihice.

RUBRICA HOMILETICĂ: I. C.: Predică pe Duminica de după sf. Botez. — Tellus: Predică pe Duminica a XII-a după Înălțarea Sf. Cruci. — Prof. Iuliu Maior: Predică pe Duminica Chanaanencei.

CĂRȚI, REVISTE: T.: Căendarul „Presa bună”. — X.: „L'Europa Orientale” Nr. Sept.—Nov. 1923. — X.: Biblioteca pentru clasa cultă. Nr. 1. Dumnezeu în Natură, de Dr. Alexandru Nicolescu.

Bla j.

Tipografia Seminarului teologic gr.-cat.

Prețul acestui număr: 12 Lei.

Itura Creștină

apare lunar.

ABONAMENTUL:

Pe un an 100 lei.
Pe șase luni 50 lei.

Redacția și Administrația
Blaj (Transilvania).

Comitetul de editură și redacție.

Dr. Ioan Bălan, Dr. George Bob, Ioan Boroș, Dr. Nicolae Brînzeu, Dr. Alexandru Ciplea, Dr. Ioan Coltor, Dr. Elie Dăianu, Dr. Ioan Ferent, Dr. Anton Gabor, Dr. Ioan Georgescu, Dr. Victor Macaveiu, Dr. Tit Malaiu, Dr. Dumitru Manu, Dr. Isidor Marcu, Dr. Ioan Marianescu, Dr. Gheorghe Miculaș, Dr. Alexandru Nicolescu, Dr. Zenovie Pâclișanu, Dr. Grigorie Pop, Septimiu Popa, Dr. Iacob Radu, Ștefan Roșianu, Dr. Ioan Sâmpăleanu, Dr. Augustin Tatar.

CULTURA CREȘTINĂ

revistă lunară

Redacția și Admini-
strația:
Blaj (Transilvania).

Abonamentul:
Pe an . . . 100 lei.
Pe șase luni. 50 lei.

Redactor responsabil:
Dr. Victor Macaveiu
BLAJ.

Actualități.

Găsiți calea Domnului.

Problema unirii cu Roma, în fața căreia stă astăzi conștiința neamului românesc, depășește cadrele tuturor chestiunilor mari, cari agită ori pot agită un suflet, într'un moment dat al istoriei de fiecare zi a națiunii. Ea atinge proporțiile infinite ale eternității. Într'nsa resar isbitoare toate întrebările ce au fost puse, toate răspunsurile ce li-se pot da, relativ la marile destine ale acestui popor, fixat de vremi și de oameni, de politica oamenilor, de politica lui Dumnezeu, între hotare împinse departe în răsăritul Europei, departe, cu o continuitate a țărilor, cari au aceleași morminte de strămoși și de eroi, spintecată de ape despărțitoare și de munți separatori; departe, între limbi, streine de idealurile aprinse în fiecare pulsație a spiritului latin.

Dincoace de cele din urmă granițe romanice, înfiptă adânc în adâncimile oceanului de slavi și de aziatici, izolată insulă românească, a simțit prin sutele, prin miile de ani toate loviturile sgomotoaselor valuri negre, cari îi atăcau țărmii ori îi subsăpau coastele; când furioase și puternice, amenințând cu masele de piepturi umede să sfășie provincii întregi înghițindu-le; când moi, unduioase, infiltrându-i-se prin alvii de râuri, prin văi coborâte, cercând cu aleșuri viclene să-i fărâmițeze ființa. Puternică și nelăvinsă, mereu cutremurată de lupte, sguduită mereu de războaiele altora, de frământările proprii, marea insulă latină din răsărit a putut fi umilită, a putut fi ingenuncheată, i-a putut fi schimbat și numele și ignorată istoria; nu a putut fi însă niciodată nici sdrobotită, nici

ștearsă de pe fața pământului. Niciodată! — Pentru că în inima sa de stânci, în măruntaele sale de pământ roman, în abisurile nepătrunse ale sufletului său latin vuiiau ecourile eterne de tradiții, de memorii, de simțiri, de vieță italică; pentru că prin toate vinele sale subpământene, nobile ca de aur, prin toți codrii săi verzi ca de stejar, răsbubuiau aceleași ecouri de mărire și de mândrie, giasuri neuitate, — *glasul sângelei*.

Or un neam cu o astfel de istorie este dintre neamurile cu mari meniri în șirul altor neamuri. Destinul, cum voesc unii, prevedința, cum credem noi, nu poate să arunce, ca dintr'un capriciu și ca fără nici o finalitate milioane de oameni, la voia întâmplării prin lungul șir de veacuri. *Natura nil agit frustra!* Cel mai neînsemnat firicel de iarbă își are locul și destinația în univers. Toate legile firii îi ocrotesc încolțirea, evoluția și perpetuarea. Stropul de rouă îl umezește dimineața, ca să nu-l ardă soarele de ameazi. „Dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâne se aruncă în cuptor, Dumnezeu așa o îngrijește, ce va face de voi puțin credincioșilor?”

Și cu cât au fost mai mari greutățile, prin cari a răzbit la viață orice organism, cu atât este el mai trainic, cu atât îi este mai important rolul, ce i-se rezervă în întreg rostul firii. Ori vorbind creștinește: cu cât Dumnezeu a cheltuit mai multă dragoste într'o operă a sa, cu atât o așază mai la temelie întregei economii a mântuirii. Un popor, pe care-l trece prin valurile Mării Roșii, fără să i-le despartă, însă fără să-l înece, este destinat să fie în mâinile sale un hotărîtor factor de progres, de civilizație, de cultură, de viață divină pe pământ. Prin el se va hotărî soarta altor neamuri. Prin el se vor împărți altora binefacerile învierii. El este crainicul bunevestiri, el este păzitorul marilor adevăruri, creatoare de mari perioade de viață intensă în lume. Din fiii lui se vor alege apostolii și evangeliștii pentru vecini și pentru cei de departe. Și ca să poată fi vrednic de atâta cinste și ca să poată avea resurse pentru o astfel de operă, îi dă calitățile necesare și apoi îl poartă prin toate luptele și-l școate biruitor din ele, la timpul potrivit și la ora fixată de El, de marele Artist al celor mai perfecte capdeopere. Îngăduindu-i uneori îngenuncherea ori rătăcirea, i-o îngăduie trecător și numai ca să-i mărească experiența și autoritatea după reinălțare.

Notele distinct marcate în sufletele noastre sunt *latinitatea și creștinismul*. Pânăcând nu vor fi ele armonizate deplin,

neamul românesc va trăi numai cu jumătate din coeficientul său de vitalitate, contribuind numai cu o parte din comorile gândirii și inimei sale la gândirea și la viața proprie, la progresul și la fericirea omenirii.

De aceea reîncopcierea înțeleaptă a românismului în marile cadre ale creștinismului latin, păstrând, bineînțeles, fisionomia proprie răsăriteană, în întreagă puritatea formelor externe de cult, este una dintre cele mai vii cerințe, una dintre postulatele esențiale ale neamului românesc întregit.

Să nu mai amintim apoi considerentele de natură politică, cari toate, dar absolut toate ne sfătuesc la o apropiere sufletească de biserica Romei. Suntem strânși într'un cerc de dușmani la toate granițele României: de Rusia, care nu așteaptă, decât cea mai apropiată clipă prielnică, să ne atace dela miază-noapte; de Bulgaria, care nu va uita niciodată nici Dobroja, nici tratatul dela București; de Ungurii, cari — din încăpăținare și din explicabila mânie stărnită, de fâlfăitul culorilor românești pe zidurile cetății lui Mihai și pe parlamentul din Budapesta, visând totdeauna la revanșă, — vor ști, în vreme de pace, prin legăturile pe cari le au ei, pe cari le-am neglijat noi, în vreme de războiu, să ne conteste prin arme stăpânirea legitimă peste Ardeal.

Iar prietini noștri Cecoslovacii și Jugoslavii nu vor cheltui nicicând nici o bubuitură de tun, nici un glonte de pușcă în vre-un eventual conflict al nostru cu slavii dela Nord.

În situația aceasta grea sprijinul celei mai mari autorități morale din lume; prietenia religioasă cu cele trei sute milioane de creștini, cari azi privesc ca la un neam balcanic la neamul românesc, cari s'ar simți însă uniți într'o comunitate de interese sufletești, divine cu cei cari vor strânge ca mâne legături de dragoste cu Roma, pe care ei o adoră; exponentul înalt de cultură și de moralitate, de idealism și de umanitarism, ce însuflețește instituțiile lor, cu cari s'ar întâlni instituțiile noastre incipiente; toate aceste, câștigate pentru România, pentru aspirațiile, pentru viața ei, numără mai mult de cât tot ajutorul, ce ni-l-ar putea da, ca să folosim un argument *per absurdum*, Grecii ori Bulgarii.

Apropierea de apusul latin nu va însemna niciodată umilire ori înfrângere. În unirea bisericilor, nota aceasta, de învins și de învingător, luată în înțelesul, ce i-se dă, nu poate

fi nici amintită. Când legătura dintre biserici este întemeiată pe dragoste și pe desinteres, dispar noțiunile de luptă și de războiu, chiar și cele de armistițiu ori de pace între adversari. Unirea va aduce cu sine prin respect și devotament reciproc, fuziunea sufletească a celor ce se înțeleg și se iubesc.

În bisericile noastre, cari vor rămâne românești, înaintea iconostaselor noastre frumoase, în stil bizantin, în întregă desfășurarea bogată în culori și în poezie a ritului oriental, în slujba din altare, ca și în disciplina canoanelor răsăritene, se va desvolta liber și armonic sufletul românesc, întinerit, prin acel sublim contagiu în bine, provocat de contactul sufletesc, cu frații de un sânge cu noi, cu cari am purtat și am câștigat războiul de unire al tuturor românilor, războiul de dreptate și de desrobire pe pământ. Cu ei împreună, chiar și dacă până acum am fost mult timp aliați cu alții, ca și în războiul mondial, vom duce și vom purta și lupta cea mare, pentru reîntronarea în lume, în lumea întregă a împărăției celui restignit pe cruce. Cu ei ne vom împreuna armele, cu ei vom înfrunta furia valurilor protivnice, cu ei vom câștiga toți laurii marilor glorii, marilor, dumnezeștilor triumfuri, pentru cari a fost lăsată pe lume rasa latină.

Acesta este locul destinat nouă în lumea de limbi și de popoare. Acesta este locul fixat de veci pentru neamul românesc. Și noi în curând ni-l vom ocupa cu mândrie și cu demnitate.

Însă ca această înfăptuire a menirei noastre admirabile de pe pământ să nu întârzie și ca să nu aparem zoriți de timpul, care este aproape, care este aici, noi vom cerca să ne purificăm sentimentele, să ne primenim intențiunile și să continuăm cu încredere și cu iubire începuta *cruciată a rugăciunilor* pentru unirea bisericilor.

Sufletele noastre curate și curățite prin flacărele credinței lui Dumnezeu prin focul dragostei de neam și de țară, se vor topi într'o rugăciune dulce, mângăiată lângă treicolorul nostru românesc, lângă flamura noastră latină, lângă steagul nostru de biruință înfipt cu putere, înfipt pe veci în inima acestui pământ roman din răsăritul Europei.

Dr. IOAN COLTOR.

Rubrică Pastorală.

Tractarea pastorală cu cei ce sufer de morhuri psihice.

Progresele mari ale științei medicale a redus într'o măsură însemnată primejdia boalelor trupești, și măsurile profiactice ne fac posibilă prevenirea celor mai multe dintre ele. Dară precând morburile fizice scad în număr și violență cu progresul omenirii în cultură, pe atunci se ivesc morhuri psihice, necunoscute în vechime, și la așa zilele popoară culte ele iau un caracter epidemic. Sunt mai rare la țară și cresc în proporție la cetățile mari.

Dacă preotul prin o pășire prudentă poate ajuta mult la ușurarea și chiar vindecarea morburilor trupești, cu atât mai mult va contribui o tractare pastorală înțeleaptă la curarea morburilor psihice. Sufletul rațional, este scutit de morhuri, de unde vorbind despre morhuri psihice nu înțelegem o stare patologică a spiritului, ci numai o conturbare în funcțiunea facultăților spirituale. Știm doară, că viața psihică în lucrările sale este dependentă de organismul corpului. Acum întrevenind o alterare în organele vieții senzitive, cari sunt nervii, prin aceasta se provoacă o conturbare în viața sensitivă, care conturbare, în virtutea dependenței funcțiunilor biologice intelectuale dela funcțiunile vieții senzitive, se transplantă și în viața spirituală, care se prezenta ca anormală. Dacă această stare de conturbare este constantă, ea se zice morb psihic.

Morburile psihice au de bază cutare afecțiune morbidă a organelor corporale senzitive, de unde se iea ca axiomă în Psihiatrie, că fiecare morb psihic presupune la acelaș individ un morb fizic, anume un morb de nervi. Dară și morburile trupești pot avea o cauză psihică, așa mânia și pasiunile vehemente peste tot atacă nervii. Nervii slăbiți la rândul lor provoca stări psihice anormale. Morburile psihice, ca și cele fizice, atacă mai curând pe cei ce au pentru ele o anumită predispoziție, care poate fi ereditară. Ea se erezește mai ales dela mamă. Dispoziția spre morhuri psihice însă se poate și contrage prin educație greșită, excese sensuale mai ales în alcool și desfrâu sexual.

Toate morburile psihice se pot reduce la morburile de nervi; este deci explicabil că primul și cel mai caracteristic simptom al morbului psihic este *nervositatea* despre care putem zice că e morb modern. Cel nervos este preste măsură iritacios și nerăbdător, nu e mulțămît aproape cu nimica, este aplicat la ceartă, fără cauză suficientă. Când nervositatea e în grad mare, se manifestă prin acte nesocotite și violente, prin mișcări inconștiente, prin neastâmpăr, insomnii și dureri de cap. — Aceste sunt preludiile morbului psihic.

Insuși morbul psihic de regulă se manifestă la început prin o oboseală, viața retrasă, nepăsare și chiar un fel de disgust față de tot ce se întâmplă în jurul lui, o neliniște și frică pentru rele închipuite ori cel puțin neverosimile. Aceasta este starea de depresiune. În stadiul acesta morbul se poate cura ușor. Progresând morbul pașientul are halucinațiuni, adecă senzațiuni (de gust, miros, văz, auz, pipăit), fără ca simțurile să fie aficiate de ceva extern, și fără a exista în realitate, ceea ce el crede, că vede, aude, gustă, miroasă ori pipăe.

Când pașientul își representă ca reale senzațiunile provocate prin halucinațiune, avem un simptom certe despre existența morbului psihic.

După alterarea simților și felul cum se poartă bolnavul morburile psihice au numiri diferite. Cele mai comune sunt:

1. *Neurastenia* sau slăbirea nervilor, e o stare de resuscitare a sistemului nervos, în care morbosul suferă de dureri de cap, nu poate dormi, e ca și afară de sine, îi lipsește orice energie și nu e capabil de nici un lucru. Uneori intervine tremurarea mânilor și umflarea nervilor mai ales la temple (față).

Melancolia se caracterizează prin o dispozițiune sufletească tristă și deprimată. Morbosul stăpânit de sentimentul propriei slăbiciuni nu are nici o energie, în gândire simte greutate, voința îi este legată, în sufletul lui domnește răceală și golătate. El ca și desperat nu se mai interesează de nimica, și stă oare întregi singur și în aceeaș poziție, închipuindu-și că e părăsit de toată lumea și e persecutat pe nedreptul. Progresând morbul pașientul are halucinațiuni, e cuprins de frică și disgust, în acest stadiu e periculos pentru sine și pentru alții (raptus melancholicus).

Hipocondria e o stare psihică morbidă, în care pașientul e cu totul preocupat de ceea ce se petrece în închipuirea lui anormală, așa spre es. închipuindu-și, că îi sunt picioarele de sticlă, nu cutează a umbla, ca să nu se spargă, ori că e animal, ca Nabucudonozor, regele Babilonenilor. Pe hipocondru ca și pe melancolic nu-l mai interesează nimica, afară de ceea ce îi sugerează idea sa fixă. Senzațiile provocate prin halucinațiuni, deși sunt fictivii, totuși trec dela spirit la corp și el le simte.

Maniă se caracterizează prin cursul rapid al reprezentațiunilor bolnave și prin o nizuință de mișcare potențiată, anormală. Maniacul are predilecțiune față de anumite lucrări, manifestă o dispoziție sufletească veselă și exaltată, vorbește mult și privește lucrurile numai din partea lor favorabilă, pe care o exagerează, dară întimpinând contraziceri, se înfuriază, se svârcolesc și e gata la acte de violență.

Histeria constă în o iritabilitate singulară a nervilor senzitivi, cari conturbă astfel funcțiunea facultăților spirituale, cât în individ predominesc poftele și afecțiunile întâmplătoare ale inimei. Mai ales e prevalentă pofta de a impune și de a atrage asupra-și atențiunea și admirațiunea publică. Puțină iritare a nervilor le provoacă dureri mari, cari le mai potențiază și fantazia lor, escitată prin halucinațiuni. Se schimbă repede veselia cu tristeța, iubirea cu ura, și peste tot cad în extreme. Surescitarea libidinoasă adeseori trece în nymphomanie, care însă o știu ascunde cu destulă rafinărie și pietate simulată. Une-ori nervozitatea este împreunată cu spasmi, când morbosul strigă și se svârcolește, și slăbiciunea ajunge pân la perfecta paraliză a muschilor (paroxismi hysterici).

Amenția sau nebunia (paranoia, aberația mentală) este cel mai greu morb psihic. Morbosul halucinează și trăește în o lume închiptă bizară. Unii își închipesc, că ocupă dignități înalte de regi, episcopi, generali etc. (grandomania) și în consecință dau porunci și se simt veseli și fericiți. Alții din contră sunt misantropi, urăsc viața și cearcă a se sinucide. Intre aceste două stări de exaltare și deprimare sunt o mulțime de nuanțe de amenție.

Ceice sufer de morhuri psihice adeseori au intervale lucide, când își cunosc starea de compătimit, vorbesc logic și judecă corect. Fiindcă idea fixă nu înceată a influința asupra lor, iară deviază și încep să aiureze. (Cfr. Gemelli, Questiones

Theologiae medico-pastoralis vol I. ed. IV. Florentiae 1912
Dr. Aurel Dobresc Boalele nervoase și mentale, București 1922).

Având morburile fizice la bază cutare morb trupesc, spre a cura morbul spiritual, prima condiție e a delătura cel corporal prin tractare medicală corespunzătoare.

În tractarea morburilor psihice are o mare rolă Psihiatria. sau arta de a provoca în pacient conștiința valorii sale personale prin redeşeptarea și întărirea voinței, sau a dominiului peste sine și lucrările sale. În scopul acesta idea fixă, de care e stăpânit morbosul, ne vom nizu să o înloăuim cu o idee nouă, care să-i servească ca principiu pentru noua direcționare a spiritului. Aceasta idee nouă o întărim prin concentrarea atențiunii asupra ei și ne silim a o valida în modul de a cugeta, simți și lucra a pațientului. Asemenea ne vom sili să provocăm senzațiuni și stări sufletești corespunzătoare noiei idei și să le facă constante și habituale. Pe calea aceasta ne va succede a paraliza și elimina din spiritul pațientului senzațiunile morbide. Sugestiunea are mare rol în viața psihică.

Ce privește pe păstorul sufleteșc în special, cât ce aude, că cutare credincios pătimește de vre-o boală psihică, să-l cercezeze fără amânare, informându-se despre starea morbosului, precum și despre natura, originea și progresul morbului. Informațiunile și-le câștigă dela medic și dela cei din jurul morbosului, în scopul de a se ști acomoda în tractarea cu acesta.

Intrând preotul la morbos îl va saluta în mod cordial, îl întreabă cum se află și ascultă cu paciență nu numai tânguirea asupra durerilor reale, ci și asupra mizeriei închiphuite. Prin aceasta de o parte va câștiga încrederea lui, iară de altă parte va cunoaște preotul mai bine dispoziția sufletească a morbosului și felul morbului, de care suferă acesta.

În general ceice sufer de morburii psihice trebuie considerați ca oameni vrednici de compătimit, prin urmare tractați cu bunăvoință, și blândeță, și cu cea mai mare precauțiune, nu cumva un cuvânt ori faptă neprecugetată să-i iriteze și enerveze. Ar fi un păcat a-i batjocori ori altcum a le amărî viața, destul de amară.

Celor din jurul morbosului li-se va lega de inimă, ca să poarte grija cuvenită de morbos, să-l provadă cu locuință și vîpt igienic și întru toate să observe prescriesele medicale;

Să-l supravegheze pe bolnav, ca nu cumva în un acces de nebunie să-și strice șie-și sau altora. Mai încolo să-și dea silința a-l distrage și a-i procura, întru cât se poate, bucurii, având acestea influință binefăcătoare asupra stării lui.

În conversarea cu morbosul nu vom pierde nici pe un moment din vedere, că el este ființă rațională, ale cărei facultăți sufletești, deși sunt împiedecate în activitatea lor normală, totuși sunt capabile de îndrumări și educație, deci ne vom ocupa de ele în direcție sănătoasă, silindu-ne ca pe neobservate să-l scoatem pe morbos din cercul ideilor lui eronate. Și fiindcă atari morboși de comun sunt neîncredători și încăpăținați, preotul să încerce a intra în sufletul lor, din partea mai accesibilă. Se evite ceea ce l-ar indispuce pe bolnav silindu-se a-i procura voie bună și interes pentru obiectul bine ales al conversațiunii.

În conversație preotul să fie cât se poate de obiectiv, căci acești oameni au memorie bună și destulă agerime de spirit; ceea ce lipsește este combinarea și judecata normală, și dacă am umbla să-i amăgim cu povești, ca pe copii, ne-am pierde ori ce autoritate înaintea lor și i-am indispuce. Dacă ne contrazic, se admitem, ce e cu temei în contrazicere, dară cu bunăvoință să rectificăm, ce e nefundat și greșit, ca nu cumva admițând noi aberațiunile lor să se întărească în ele. Une-ori prin câte o expresiune ironică bine aleasă, cu un umor fin, facem pe morbos, ca însu-și să rîdă de aberațiunile sale; alte-ori îi impune răspunsul franc și hotărît, înaintea cărui să pleacă. Păstorul sufletește nici când să nu întrelase a nutri în bolnav speranța, că se va însănătoșa, numai să urmeze prescriesele medicale și sfaturile bune, ce i-se dau; apoi să-l îmbărbăteze la îndeplinirea de lucrări mai ușoare, de cari și acum este capabil, și la modul de viață, de mai înainte, când era adecă sănătos, în ce privește mișcarea, pauza și ocupațiunile zilnice mai ușoare. Practicându-le acestea morbosul, câștigă încredere în sine, plăcerea de a se ocupa și pe aceasta cale se mai scapă de idea fixă.

Ca și la alți morboși, așa și la cei ce sufer de morburii psihice, chiemarea principală a preotului este grijea de mântuirea sufletului. Urmând procedura indicată mai sus, și prin aceasta, câștigând autoritate și încredere înaintea bolnavului, nu-i va fi greu a deștepta în sufletul morbosului sentimente religioase a-l întări în credință și în încrederea în bunătatea

lui Dumnezeu, care poate și voește a-l ajuta pe morbos. Sufărințele, îl va îndemna, să le supoarte cu răbdare creștinească, aducându-i aminte, că și Fiul lui Dumnezeu a suferit dureri; să fie cu deplină resignațiune în voia lui Dumnezeu, care toate le întocmește spre binele oamenilor.

● In deosebi să se roage preotul pentru morbos, și împreună cu el. Mai încolo să-l convingă pe bolnav despre puterea și eficacitatea rugăciunii. Rugăciunea cu încredere în Dumnezeu este o armă puternică spre a învinge și alunga ispitele contra credinței și a sperării, de cari ispite este infestat morbosul. Cu rugăciunea vocală să împreune și cea mentală sau meditațiunea și recolecțiunea spirituală, cari de asemenea servesc ca arme contra ispitelor și a aberațiunilor, și deodată nutresc sentimentul religios și-i procură morbosului liniște sufletească și mângăiere.

Când morbosul nu ar avea acasă grijea recerută, ori fiindu-i morbul grav și înaintat, el ar fi periculos pentru cei din jur, este de recomandat, ca fără amânare să fie transportat în vre-un sanator pentru morburii psihice. Transportarea să se facă în liniște, dacă însă bolnavul s'ar opune, trebuie capacitat, întru cât e cu puțință, că binele lui pretinde să meargă în sanator. Când capacitatea nu ar succede, la sfatul medicului, poate fi aplicată și forța. Se înțelege dela sine, că forța nu o va aplica preotul.

Mântuirea sufletului poștește, ca morbosul să fie împărțit și cu ss. taine. Cum să se purceadă în cazuri concrete atârnă mult dela împrejurări și dela personalitatea preotului. Unii preoți prin prezentarea, manierele și modul lor de a proceda câștigă curând simpatia bolnavului, situația acestora este ușoară. Din contră pe câte un preot nu-l poate suferi morbosul, poziția aceleia e dificilă, și-l va costa mult până va împăca pe morbos. In atare caz, dacă numai e posibil, să se înlocuiască cu alt preot. Ca reguli speciale recomandăm următoarele.

In administrarea s. Penitențe preotul va fi cu deosebită luare aminte la părerea de rău a morbosului, silindu-se a deștepta în sufletul lui părere de rău perfectă sau contrițiune. Motivul este, efectul contrițiunii de a-l curăți de sine de păcate, dară mai ales fiindcă morbosul în urma ispitelor, la cari este expus, poate recădea ușor în păcate grele după mărturisire, de cari păcate se poate mântui, știind și deșteptând

contrițiunea perfectă. Când ar fi dubiu, că are penitentul conștiința de sine, i-se da absoluțiunea condiționat.

Canonul morboșilor este preste tot ușor.

Dacă morbosul este trupește slăbit și este pericol, că va sucomba în urma morbului i se conferește S. Ungere de urmă și anume după „Rânduiala“ pe scurt, observând cele de observat la prevederea morboșilor preste tot.

Ce privește s. Cuminecătură, dacă morbosul este pregătit, să i-se împărtășască și mai adeseori, dară numai atunci, când morbosul are intervale lucide. Preotul să fie cu cea mai mare precauțiune la prevederea celor cari sufer de morhuri psihice, ca să-i ajute, dară să se prevină ori ce profanare ori revenență a sfintelor sacramente.

Dr. IZIDOR MARCU.

Pagini de drept.

„Despre piedeca onestității publice“.

Continuu cu Instr. S. C. S. Off. din 20 Iunie 1883, în cauze matrimoniale vinculare de unde am întrerupt, fără a omite nici barem un șir.

Piedeca *onestității publice* de multe ori în colecțiunile de legi și la scriitorii în materile de drept, vine înainte sub numele de *quasi afinitate*. Prin felul acesta de a vorbi se arată legătura acestei pedeci cu afinitatea. Și aieva, onestitatea publică nu este altceva decât o afinitate oarecare *incepută* prin împreunarea *sufletelor*, cu prilejul contractului de fidanțare (sponsalitiu) ori a celui de căsătorie, care afinitate se desăvârșește prin împreunarea *trupească*, consumându-se căsătoria.

Piedeca onestității publice este o apropiere oarecare a persoanelor sau quasi afinitate născută din sponsalii valide ori din matrimoniu, care dărâmă din cauza onestității căsătoria, ce trebuie să se încheie, a credincioșilor (cei botezați valide) cu consângenii, chiar și cei nelegitimi, a celei alalte părți în gradele statorite în drept. Cauza acestei pedeci sau fundamentul este consenzul (unirea voințelor) sponsalițiu, ori matrimonial, chiar așa precum împreunarea trupească este fundamentul pedecii afinității. *Rațiunea* sau motivul acestei pedeci este onestitatea publică, carea se împotrivește căsă-

toriei persoanelor legate cu un atare *vinculum iuridicum*¹. — Premis lucrul acesta, las, să urmeze singuraticii paragrafi din Instr. S. C. S. Off. a. 1883, și anume:

„31. De câte ori este atăcată o căsătorie oarecare pentru piedeca, ce se numește a onestității publice, înainte de toate trebuie constatat exact, oare aceea și-a tras originea din căsătorie simpliciter rată², ori din sponsalii.

În cazul prim, spre a susținea piedeca afirmată, să se aducă înainte documentele, cari dovedesc celebrarea matrimoniuului precedent, cari documente ușor le vor presta ori matricula cununaților, ce trebuie să păstreze parohii; ori registrele, ce există la ministrii eretici ori schismatici, dacă se afirmă, că matrimoniul s'a încheiat la ei. Deși documentele, cari provin sau numai dela puterea civilă, sau numai dela eretici ori schismatici, pot avea uneori putere să confirme extrajudicialiter faptul despre celebrarea căsătoriei, totuși judecătorul catolic, care are să aducă sentință despre existența, ori ne existența piedecii, se va îngriji, ca să se prezinte înaintea judecătorului părțile (litiganții³), martorii, cari au fost de față la celebrarea căsătoriei, rudeniile acelorora, cari au încheiat căsătoria, precum și toți aceia, despre cari judecătorul știe, că știu ceva din lucru, ca să se cunoască toate acelea, ce pot conduce la judecarea faptului, cum trebuie.

„32. Iară dacă piedeca numită mai sus, se afirmă, că s'a născut din sponsalii încheiate cu o persoană consângeană celei alalte părți în gradul, ce constituie piedecă, spre a se putea aduce sentință, vor fi de a se cerceta două lucruri, anume oare sponsaliile afirmate aieva au avut loc; și că oare acelea pot fi socotite ca valide în senz canonic. Lucrui cel dintâiu va trebui să se deducă din recunoașterea părților, numai cât acestea să nu poată fi excepționată, din documente dacă se află, din fasiunile martorilor vrednici de credință, precum și din indicii, pe cari judecătorul învățat și expert le va putea deduce din împrejurările, cari ori au precedat faptele espuse, ori le-au urmat acelorora. Spre a dovedi lucrul al

¹ Wernz S. I., tom. IV., iusmatrimoniale eccles. cath., pars II., n. 445 și 446.

² Căsătoria validă a celor botezați valide, însă neconsumată prin împreunare trupească perfectă, este *căsătoria rată*.

³ Paranteza este a subscrisului. În general, în cursul textului Instr. S. C. S. Off. a. 1883, parantezele sunt ale subscrisului.

doilea, că adecă oare sponsaliile afirmate au fost valide în senz canonic, mai multe lucruri vor trebui să fie cumpănite cu deamănuntul. Înainte de toate judecătorul să aibă înaintea ochilor, că aproape în fiecare loc pe baza praxeii și a datinei se află introduse ceva forme speciale pentru celebrarea solemnă a sponsaliilor, cari de comun și regulat se observă de toți. Așa dară trebuie cercetat, că oare formele acestea au fost observate, ori nu; dacă este cazul prim (adecă dacă au fost observate) presupțiia va fi pentru valoarea sponsaliilor, contra căreia nici când nu se va judeca, decât în cazul, când se va fi constatat cu argumente sigure și evidente, că sponsaliile au fost încheiate în mod invalid; dacă este cazul al doilea (adecă dacă nu au fost observate formele), trebuie cercetat, din ce motiv au fost omise formele indatinat, și că oare, ținând samă de împrejurările de persoane, de loc și de datini, nu cumva au fost încheiate valide sponsaliile cu toate acestea (adecă și omițind formele), din acel motiv, pentrucă de ambele părți în adevăr a avut loc voința de a se obliga împrumutat, și deci așa, ca pe baza dreptului se constituie piedecă. Spre scopul acesta, afară de alte lucruri, trebuie să se cerce, prin ce vorbe, ori fapte și-au promis căsătoria venitoare; oare promisiunea s'a făcut de ambele părți; și dacă numai de una, oare cea alaltă a acceptat'o, ori prin vorbe, ori prin fapte, ori prin semne echivalente, oare după promisiunea făcută sponsii preținși s'au socotit pe sine, că sunt obligați se încheie căsătorie, ori că sunt liberi. Trebuie cercetată și condiția sponsilor (ocupația, starea, etatea, cultura, etc.), că adecă oare aceea se fie de așa, în cât să nu se poată presupune, că în dâșii ar fi fost voință adevărată de a se obliga reciproc.

„33. Intru cât ar cere natura cazului trebuie să se cerceteze și aceea, ce vârstă aveau preținșii sponsi, când și-au promis matrimoniul unul altuia. Pentrucă sponsaliile (fidanțarea, tocmeala) contrase de prunci¹, ori de un major cu un prunc, ipso iure sunt nule, și nu sunt în stare să producă piedeca onestității publice. Din care cauză în cazul acesta trebuie cercetată etatea legitimă a acelora, cari au încheiat sponsaliile, cea-ce ușor se va face cerând documente din matricula botezaților și din mărturisirea părinților, ori a altora,

¹ Până la anul al 7-lea complet, se socotește prunc.

cari cunosc persoanele, despre cari este vorbă. Dacă se va fi constatat, că sponsaliile au fost încheiate încă în pruncie, trebuie să se cerceteze, oare nu cumva a fost reînnoit contractul sponsalițiu după ce au plinit 7 ani, ori cel puțin ratificat.

„34. Iară dacă, precum se întâmplă uneori, sponsaliile au fost încheiate de părinți, judecătorul se va îngriji să știe, ce etate aveau fiii înșiși, când le-au încheiat părinții (sponsaliile); pentru că dacă ar fi fost numai în vârsta prunciei, este cert că contractul a fost nul; iară dacă ori impuberi ori puberi, (impubertatea pentru fecior e până la 14 ani, pentru fată până la 12; peste această vârstă începe pubertatea¹), contractul numai atunci ar fi valid, dacă fiii au consimțit expres ori cel puțin tacite, ori dacă după aceea au ratificat sponsaliile făcute de părinți în numele lor. Așa dară trebuie cercetat modul, cum au fost încheiate sponsaliile; modul cum s'au purtat fiii ori când s'au celebrat acelea, ori când au cunoscut, ce au isprăvit părinții pentru ei, adevărat oare au admis faptul în ceva formă, ori au protestat contra lui, ori cel puțin să fi arătat, că ei se împacă cu greu cu pactul (contractul sponsalițiu) amintit. Spre scopul acesta vor trebui ascultați, cei cari fură de față la încheierea contractului ori aceia, cari au putut cunoaște și contractul și voința sponșilor; trebuie explorat și felul, cum

¹ Paranteza este a subscrisului. — Aduc înainte, nu ca lege, fără ca normă de prudență, can. 88. din Codex iuris canonici, promulgat în 1917, anume: »§ 1. *Persona quae vicesimum primum aetatis annum explevit, maior est; infra hanc aetatem, minor.* — »§ 2. *Minor, si masculus, censetur pubes a decimoquarto, si femina, a duodecimo anno completo.* — »§ 3. *Impubes, ante plenum septennium, dicitur infans seu puer vel parvulus et censetur non sui compos; expleto autem septennio, usum rationis habere praesumitur. Infanti assimilantur quotquot usu rationis sunt habitu destituti.* — În românește: § 1. *Persoana, carea a plinit douăzeci și unu de ani, este majoră; sub vârsta aceasta, minoră.* — »§ 2. *Minorul, dacă este bărbat, se socotește puber dela anul al patrusprezecelea, dacă este femeie, dela anul al doisprezecelea împlinit.* — »§ 3. *Impuberul, înainte de 7 ani pliniți, se zice prunc sau copil sau micuț și se socotește, că nu este stăpân pe sine; pliniți șapte ani, se presupune că are uzul rațiunii.* — Adevărat după etate, i împărțim pe oameni: în major peste 21 ani și minor (sub 21 ani). Minor e termen general. Cuprinde puberii, impuberii și pruncii. Minorul bărbat de 14 ani, este puber; femeia minoră de 12 ani este puberă. Dela 7 ani până la 14, respective 12 ani, sunt impuberi. Sub 7 ani avem minorul prunc — În uzul comun de vorbire vin înainte. numirile: major, minor, prunc sau copil.

s'au purtat sponsii atât unul față de altul, cât și față de părinți; oare s'au socotit pe sine înșiși de miri, oare au vorbit împreună despre căsătoria venitoare, și cu ce dragoste împrumutată (reciprocă) sau purtat. Dacă se va fi dovedit, că ambii ori barem unul din doi s'au împotrivit căsătoriei, și că în mod constant s'au opus voinței părinților, se va putea aduce judecată contra existenței sponsaliilor. Din contră dacă se va fi dovedit, ori aceea că nu s'au împotrivit părinților, ori că nu au folosit mijloacele oportune, ce au stat în puterea lor, ca să împiedece căsătoria, și ca să abată pe părinți dela propusul lor, de regulă va trebuie să se aducă sentință pentru sponsalii și pentru existența piedecei. Se zice *de regulă*, pentru că dacă partea, carea atacă sponsaliile, va fi afirmat că nu a avut libertate ca să contrazică părinților, și ca să-i abată pe aceia dela propusul lor, va trebui să se țină samă de această constringere afirmată". — Până aci este textul Instr. S. C. S. Off. a. 1883, *articolul al doilea despre piedeca onestității publice*. — Intențiunea mea nu poate să fie aceea, și nici nu este, ca să fac un tractat complet, perfect complet, despre lucrurile, ce vin înainte în Instr. S. C. S. Off. a. 1883; aș fi prea lung; fără aceea, că pe lângă lucrurile cuprinse în Instr., să aduc înainte de acele observări, fără de cari cetitorul nu ar putea lua folosul lucrurilor din Instr. În înțelesul de mai sus, fac câteva observări la piedeca onestității publice, și anume:

1. Conc. prov. al doilea s'a ținut în 1882; de Roma a fost recunoscut în 1 Octomvrie 1884 (Decretul de recunoaștere se află în Conc. prov. 1882, pag. 191). Instr. S. C. S. Off. este din 20 Iunie 1883.

2. Conc. prov. 1882, Tit. IV., § 18. statorește: „Afinitatea, ce rezultă din sponsalii solemne (logodnă), unde s'ar ținea acelea, dă rămă căsătoria până la gradul al șaptelea incluzive; tot asemenea și afinitatea din căsătoria validă însă neconsumată". — Conc. cit. § 20 statorește: „Cel ce a încheiat sponsalii valide cu o persoană, până când substau acelea, nu poate încheia căsătorie licită cu altă persoană afară de cea încredințată". — Instr. S. C. S. Off. a. 1883 Tit. VI., artic. 2., n. 31. statorește lucrul așa, că piedeca onestității publice se naște: „*ex matrimonio simpliciter rato*" și „*ex sponsalibus*", adică din căsătorie rată și din sponsalii, fără a face deosebire în tot articolul al doilea, intitulat despre piedeca onestității publice,

între sponsalii solemne, ori ne solemne sau simple; numai atâta statorește, ca sponsaliile să fie valide, spre a avea piedeca onestității publice. — Conc. cit. în § 18. numai din sponsalii solemne (logodnă) statorește piedeca onestității publice; ce privește sponsaliile simple, în § 20., le atribuie numai efectul de piedecă împiedecătoare. — Cu privire la matrimoniul rat, Instr. S. C. S. Off. a. 1883 și Conc. prov. 1882, Tit. IV. statoresc pe o formă. — Acum vine întrebarea, că relativ la sponsalii, în practică, cum facem în Prov. mitropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș, ne îndreptăm, după prescrierile Conciliului prov. din 1882, ori după Instr. S. C. S. Off. an. 1883? Răspund, că noi în Prov. mitr. ne îndreptăm după prescrierile Conc. prov. 1882. Motivat este: a) Conc. prov. este recunoscut în 1884, Instr. din vorbă este din 1883, și apoi *dispositio posterior derogat antecedenti*. — b) Instr. din 1883 este mai generală (este pentru toți cei cu disciplină orientală); dispozițiile Conc. prov. 1882 sunt numai pentru Prov. mitropol. de Alba-Iulia și Făgăraș; și apoi *dispositio specialis derogat generali*.

3. Ce privește ordul, afinitatea (quasi afinitatea, piedeca onestității publice), este numai de ordul prim, pentru că § 18. Conc. cit. nu vorbește de ordul al doilea. — Ce privește afinitatea, carea provine din căsătorie consumată, ori din împreunare neiertată, Conc. prov. 1882, Tit. IV. § 17. α) și β) vorbește expres despre afinitate de două ordini.

4. Cât pentru grade, la piedeca onestității publice, ele se socotesc ca la afinitatea de ordul prim. De ex. între barbatul N., logodit ori legat în matrimoniu rat cu X., și sora lui X., este quasi afinitate sau piedeca onestității publice în gradul al doilea, linia colaterală.

Estenziunea piedecei onestității publice este până la gradul al șaptelea inclusive. (Conc. prov. 1882, Tit. IV., § 18.; Conc. prov. 1872, Tit. V., cap. VIII, lit. n).

Pentru scopul, ce îl am, sunt de ajuns cele spuse până aci. În un tratat matrimonial complet, ori în o monografie despre piedeca onestității publice, se pot spune mai multe. Este superfluu să observ, că acum nu scriu, nici monografie, nici tratat matrimonial complet.

Prof. Dr. IOAN SĂMPĂLEANU.

Rubrica Homiletică.

Predică pe Duminica de după Botez.

„Poporul, cel ce ședea intru întunec, a văzut lumină mare, și celor ce ședea în laturea și în umbra morții, lumină le-a răsărit lor“.

(Mat. 4. 12).

Noi, cari am avut norocul de ne-am născut în legea creștină și cari trăim în acest veac înaintat al creștinismului, nu ne putem da seama pe deplin de însemnătatea nespus de mare, ce o are pentru noi legea adusă de Isus. Firea noastră e concrescută cu legea Lui, de care sunt străbătute în măsură mai mică ori mai mare toate așezămintele societății omenesti de azi, ba chiar și acei nelegiuți, cari îl tăgăduesc pe Isus încă sunt conduși în o mare parte a faptelor de legea Lui, căci altcum viața lor ar fi cu mult mai păcătoasă decum e de fapt.

Copleșiți de binefacerile învățaturii lui Isus, n'o știm prețui în deajuns, așa cum nu ne dăm seama de binefacerile luminii soarelui, a aerului, a apei, tocmai fiindcă le avem acestea din belșug.

Ce ar fi de noi, dacă Dumnezeu ar stânge dintr'odată lumina soarelui, lăsându-ne intru întunec veșnic, ori dacă ar depărta aerul dela pământ, să nu mai avem ce respira, ori dacă ar seca toate apele pământului? Așa-i că atunci tânguindu-ne amar, înfiorați de moartea cruntă, ce ne-ar pândi din apropiere, n'am înceta o clipă de a cere cu suflet zdrobit mila ceriului, uitându-ne de toate afacerile mărunte, ce ne preocupă acum și cari pentru noi în acel caz, n'ar mai avea nici un preț.

Decât lumina soarelui, decât aerul și apa pentru viața trupească, e de mai mare lipsă învățătura lui Isus Hristos pentru viața noastră sufletească.

De această învățatură însă a fost lipsită omenimea întreagă, atâtea veacuri dearându-l, când a orbecat în întunerecul neștiinței și a păcătoșeniei cu sufletul sfâșiat de pedeapsa ceriului, ce nu vrea încă să se deschidă înaintea vaerului ce se înalță de pe întreg pământul.

Pe cât de mare e contrastul întru întunec și lumină, pe atât de mare e deosebirea între viața sufletească a omenimei, dacă se poate numi viață, înainte de venirea lui Isus Hristos, față de viața sufletească a creștinătății. De aceea sf. Evanghelie de azi ne spune pe tonul înalt al unei deosebite mirări că: »Poporul, cel ce ședea întru întunec, a văzut lumină mare, și celor ce ședea în latura și în umbra morții, lumină le-a răsărit lor«. (Mat. 4, 12).

Întunec, lumină, moarte, viață, păgânătate și creștinism, iată despărțirea, ce o face între două lumi atât de potrivnice una alteia, predicarea învățaturii lui Isus Hristos.

Înainte de a fi cunoscută învățătura Evangheliei, sufletul omenimei întregi era stăpânit de un întunec gros, ce-i producea chinuri de moarte. Credința deșartă născocită de firi ce tremurau în fața priveliștelor naturii, pe a cărei puteri necunoscute minții lor le îndumăzeiau, pentruca în urmă să li-se închine, era un izvor neîntrerupt de spaimă și groază, ce ținea bietul suflet al omenimei într'o continuă înfiorare și turburare fără temei. Mamele alintându-și dragălașii copii pe brațe, tremurau la gândul, că nu știau momentul, când neîndureratul »Moloch« le va cere odraslele, să le frigă de viu în gura sa de aramă înroșită de foc. Câți prunci nevinovați nu și-au sfârșit viața între chinurile celea mai înfiorătoare, arși de viu în urma credințelor deșerte, câți tineri și fecioare n'au fost osândiți să piară sfâșiați de fiarele mării, ori străpunși de ascuțișul sulitelor și săbiilor, numai și numai pentrucă astfel de jertfe cerea cutare zău mânios, iscodit de prostia minții omenești.

Decât înșăș moartea era mai grozavă starea aceea continuă de neliniște, în care se sbătea sufletul omenească, neștiind momentul, când vre-un zeu se poate mânia ca din senin, cerându-i omului vre-o jertfă mai dragă lui decât înșăș viața.

Mai multă nefericire decât credințele deșerte le aduceau oamenilor patimile lor, ce nu știau să și-le înfrâne. Legea lor era legea patimilor trupești, pe cari le urmau odată cu capul. Ei și-au făurit credința greșită,

că-și pot afla pacea inimii numai în împlinirea poftelor turbate, ce-i târaiau dintr'un păcat într'altul, fără să aflu vre-o stavilă, care să le domolească puterea. Toată viața lor sta din truda de a-și hrăni trufia, de a-și împlini pofta desfrânată și lăcomia după averi, de a-și descărca ura nepotolită prin răzbunări crude. Urmând această lege a patimilor s'au înșelat amar, căutând liniștea sufletească în împlinirea poftelor, care nu-i altceva decât însuș izvorul neliniștei și al turburărilor; dar totodată s'au și nefericit, deșteptând în lăuntrul lor viforul muștrărilor de conștiință iscat în urma deslănțuirii patimilor vrășmașe, a căror pradă erau.

Câte războaie înfricoșate n'a aprins patima trufiei pe pământ, cât sânge n'a vărsat ea, câte vieți omenești n'a stins?! Istoria omenimei nu-i altceva decât un lanț nesfârșit de nenorociri, în cari această patimă înfricoșată a aruncat când pe un popor, când pe altul. Și toate acestea erau numai arătarea înafară a turburărilor ce le îndura omul îngâmfat în lăuntrul său, cu aceea deosebire că războaiele mai încetau, dar sfâșierile sufletești provocate de trufie, niciodată. Celce se ridica peste alții cu orice mijloace, era socotit de virtuos, și dacă se găsea și câte un om mai cumpătat, acela era disprețuit ca un laș. — Cu o atare credință, omul nu putea ajunge la liniște și fericire niciodată.

Nu mai puțină nefericire au adus și dorințele necurate ale trupului, Omul uitându-și de sfințenia originii sale, s'a lăsat cu totul în brațele acestui păcat animalic. Și cum această patimă e mai puternică, nici nu cercau să i-se împotrivească și pe măsura, în care se lăția între oameni, începea ca nici să nu mai fie socotit de păcat, ci de un lucru obișnuit, de toate zilele. Ba au mers până acolo, că acestui păcat i-au ridicat și zeii, pe cari mai tare îi cinșiau atunci, când săvârșiau acest păcat rușinos tocmai în bisericile acelor zeii. Mulți erau de părerea să se șteargă legătura sfântă a căsătoriei și astfel să se îngăduie și între oameni ca între animale o mestecătură, în urma căreia neamul omenesc să se înmulțească numai prin fărădelegi.. Că ce uscăciune, greață și neliniște a produs această stare de lucruri în sufletul omenesc, nici nu mai amintesc.

Un alt izvor de nefericiri și de turburări sufletești era lăcomia, pofta de avere, alipirea prea mare de bunurile pământești. După acelea ardea sufletul omenesc mai tare, chinându-se în căutarea lor, căci din acelea așteptau să izvorască plăcerile vieții lor. Cu câtă grijă le câștigau, cu câte opintiri le păstrau, câtă frică aveau, ca nu cumva să le piardă! Cât zor își dădeau să le sporească, câtă amărăciune îi mânca, dacă vedeau că nu pot ajunge măsura de îmbogățire, la care trăgeau nădejde. Ce durere, când scăpau din mână vreun prilej de îmbogățire, ce nefericire când cădeau în lipsă, ce stare umilitoare credeau ei că e sărăcia, mai rea decât moartea! Sufletul lor deși spirit era supus întru toate materiei. Iată altă cauză a neliniștei și a întunerecului orbitor, în care se muncia omenimea.

În sfârșit ura, nemijlocita dușmană a păcii sufletești ridică pe frate contra fratelui, carea crescând pentru lucruri de nimic îi făcea să se arunce unul asupra altuia cu pofta de răzbunare a fiarelor sălbatice. Iertarea vătămarilor nu le era cunoscută decât numai sub numele de lașitate, răzbunarea oricât de cruntă față de vătămarea suferită ori închipuită, era semnul cel mai învederat al bărbăției. Jidovii, că se țineau foarte cumpătați în privința aceasta, și încă aveau legea: »ochiu pentru ochiu și dinte pentru dinte«, adică numai atunci ești socotit de om, dacă răzbuni răul suferit cu un rău cel puțin tot așa de mare.

Cei mai buni creștini putem zice că au fost cei din veacurile prime, cari au trăit o parte a vieții lor în acest întunerec înfricoșat, trecând apoi la lumina credinței creștine. Întunerecul ce le-a chinuit sufletul atâta vreme, îl urau în măsura, în care iubiau lumina adevărului evanghelic. De aceea nu era putere omenească nici deavolească, carea să-i fi putut târi îndărăt la întunerecul vieții păcătoase din care au ieșit.

Când Dumnezeu le umplea sufletul de fericirea aceea curată, ce izvorește din sfințenia vieții, ei stăteau mirați ca în fața unui lucru ne mai pomenit, căci ei până atunci n'au știut ce-i adevărata fericire, deși au umblat atâta după ea. Și fiindcă erau convinși că a-

ceea e numai o rază fugară din fericirea deplină, cei-
așteaptă pe lumea cealaltă, atunci alergau cu drag
la judecătorii păgâni să-i osândească la moarte, ca
să se facă cât mai iute părtași ai fericirii promise, în-
cât mai marii bisericii trebuiau să intervină să le stâm-
pere zelul dorinței de a muri pentru Isus.

Aceia dară, cari s'au născut în întunerecul păgâ-
nismului au știut prețui lumina vieții creștinești mai bine
decât noi, cari suntem atât de depărtați de acelea vea-
curi de tristă aducerc aminte.

Cât de mult s'au bucurat, când au văzut că reli-
giunca creștină îi scapă de credințele deșerte în atâția
zei, cu cari mintea omenească nu se putea împăca, și
câtă mângâiere au simțit în descoperirea unui singur
Dumnezeu, pe care sufletul omenesc e nevoit să-l iu-
bească, creștin fiind dela natura sa în credință și în
fapte. În iubirea lor nespusă față de un părinte, delă
care s'au depărtat de mult, dar acum l-au aflat iarăș,
nu lăsau nimic neîmplinit din sfânta lui voință. Astfel
s'au ridicat în locul patimilor păgâne virtuțile creștine
cu toate podobele lor binefăcătoare:

În locul trufiei, umilința, în locul patimilor necurate,
curățenia cea mai deplină; sărăcia de bună voie, în locul
lăcomiei după averi și în sfârșit iubirea, în locul urei și
răsplata răului cu bine, în locul crudei răsbunări.

Ei au învățat mai întâiu dela Isus să fie blânzi și
smeriți cu inima, ei au știut mai bine că umilința nu-
i lașitate ci e virtutea sufletelor puternice, e virtutea unui
Dumnezeu și a așșilor lui. Ei au avut parte în măsură
mai mare de cea mai adâncă pace sufletească, rod ne-
mijlocit al umilinței, convingându-se că precum un o-
biect aruncat în aer nu-și află starea la înălțime, până
nu-și găsește punctul de razim pe suprafața joasă a pământului,
tot așa sumețul nu are parte de binefacerile
păcii, decât numai sufletul umilit.

Ei erau curați fără prihană, gustând dulcea pace,
care izvorește din virtutea nevinovăției. Această virtute
îi făcea să samene cu îngerii din ceriu. Știind că corpul
nostru e biserica lui Dumnezeu, altarul Spiritului Sfânt,

se îngrijiau ca acest corp atât de prețios să nu fie spurcat cu fapte rușinoase.

Ce să mai zic de dărnicia lor, când își vindeau tot ce aveau, căci erau între ei și oameni foarte bogați, iar prețul averii lor îl aduceau la capii bisericii, formând averea comună a tuturor creștinilor, căci toți se nutriau pe o formă la aceleași mese comune. Înțelepțește au lucrat, dându-și bunurile trecătoare în schimbul celor veșnice.

Ei nu știau ce-i mânia și ura. Se rugau pentru cei ce li prigoniau, căutându-i să-i omoare. Față de răufăcători se arătau încă mulțumitori, căci le dedeau prilej să-și îmbogățească sufletul cu fapte așa de frumoase cum e iertarea vătămarilor.

Am pus față în față întunerecul și lumina: două lumi opuse, păgânismul și creștinismul. Luând în socotință gândurile, dorințele, faptele noastre, oare cu care lume semănăm mai bine, cu lumea creștină ori cu cea păgână? Durere, trebuie să constatăm, că atunci când am vorbit despre lumea păgână, în mare parte se părea, că e vorbă despre viața noastră, așa de bine semănăm cu ei la fapte, iar când am pomenit pe scurt despre viața creștinilor celor dintâi, ni-se părea, că e vorbă despre o lume neunoscută nouă, despre oameni cari abia ne vine a crede, că au trăit pe acest pământ, așa de mult ne deosebim de viața cu adevărat creștinească. Și doară și nouă »ne-a răsărit lumina!« Inzădar, că noi închidem ochii și nu lăsăm să pătrundă lumina aceea în sufletele noastre, după cuvântul Evangheliei: »Dar oamenii au iubit mai tare întunerecul, căci erau faptele lor rele«.

Dar să nu lăsăm ca această constatare dureroasă să se adeverească până la capetul vieții noastre! Să ne deschidem ochii noi, cari prin păcatele noastre ședem și acum »întru întunerec, în laturea și în umbra morții« ca și păgânii, înainte de venirea lui Isus Hristos, să lăsăm ca »lumina mare« a învățaturii evanghelice să strălucească și în sufletele noastre, arătându-ne calea adevărului, ce duce la viața de veci. Amin. I. C.

Predică pe Duminica a XII după I. Sf. Cruci.

»Și aceia au ridicat glas zicând:
Isuse, Învățătorule. miluește-ne pe noi«.
(Luc. 17, 13).

Cererea leproșilor întrunește în sine condițiile recerute, ca rugăciunea să fie plăcută și primită de Dumnezeu. Leproșii cunoscându-și starea lor vrednică de plâns n'au îndrăznit să se apropie de Isus și de Apostolii săi, ci amăsurat legilor referitoare la cei atinși de lepră, plini de cuviință: „au stătut departe«. — Cine suntem noi, care îndrăznim să ne apropiem de Dumnezeu și să vorbim cu el? Cine ne dă îngăduința să intrăm în casa lui Dumnezeu, unde locuiește Cel fără de margini? Și chiar dacă ne este iertat să intrăm, ori ne chiamă însuși Dumnezeu, cum îndrăznim să ne prezentăm înaintea lui cu vestimente murdare, cu lepra sufletească, cu păcate în inima noastră? Dacă am reflecta serios și adeseori asupra acestei împrejurări, când ne pregătim la rugăciune, când mergem la biserică, cu câtă smerenie ne'am apropia de Dumnezeu! Când vrem să ne prezentăm înaintea vre'unui împărat muritor, să-i cerem ceva favor, nu cutezăm să mergem de'adreptul înaintea lui, ci prima-ora îl anunțăm și-l rugăm să ne primească, ne îmbrăcăm cât se poate de bine și cu pași tremurători și cu ținută respectuoasă ne apropiem de el. E adevărat, că Dumnezeu nu așteaptă dela noi atâtea formalități și'n privința aceasta e mai ușor să vorbești cu Dumnezeu, decât cu cei mari din lumea aceasta, dar cu atât mai mult dorește Dumnezeu, ca noi în lăuntrul sufletului nostru să ne smerim înaintea lui, să ne simțim nevrednicia și puținătatea noastră în asemănare cu măreția necuprinsă a firii sale. Dreptce, înainte de-a ne ruga să dovedim prin ceva semne smerenia, de care trebuie să fim cuprinși, gândindu-ne: cum suntem noi, cari ne rugăm și cine e Dumnezeu către care ne îndreptăm rugăciunile? Locul în care mă rog e sfânt, iară noi niște bieți păcătoși? Permite-mi Doamne, să grăesc oătre tine, deși sum praf și cenușă! Așa, zicând rugă-

ciunea negreșit va fi ascultată, căci scris este: »Cel ce slujește lui Dumnezeu, cu bunăvoință primi-se-va, și rugăciunea lui până la nori va ajunge« (Înț. lui Sirah. 35, 17).

Leproșii, au stătut de departe cu smerenie și »au ridicat glas, zicând: Isuse, Învățătorule, miluește-ne pe noi! Cu cât stăm mai departe, cu atât trebuie să ridicăm glasul mai tare, să ni-se audă cuvintele! Cu cât suntem mai păcătoși și cu cât ne simțim mai nevrednici, cu atât trebuie să ne rugăm mai stăruiitor, pentru că avem mai mare lipsă de mila lui Dumnezeu, decât alții mai puțini păcătoși. Stăruința, iubirea vie cu care ne rugăm sunt glasul inimei, care ajunge la urechea lui Dumnezeu. Cu o astfel de stăruință sfântă s'a rugat Moisi, ca Dumnezeu să fie milostiv față de poporul său îndărătnic. Și noi avem lipsă să strigăm stăruiitor către Dumnezeu, fiindcă pentru păcatele cele multe stăm așa, de departe de El. Cel ce își simțește viața în primejdie fie cât de slab, totuși strigă din răsuputeri după ajutor și apoi noi, cari vedem în ce pericol se află viața sufletului nostru, să nu strigăm oare cu cea mai mare stăruință: Isuse, miluește-ne!? Și lucru în adevăr dureros! Aceia, cari surt mai cufundați în noroiul păcatelor și sunt leneși în facerea binelui, de comun aceia sunt și cei mai leneși în rugăciune, deși aceasta este singura lor scăpare.

Cu cât suntem mai păcătoși, cu cât suntem mai slabi, cu atât trebuie să ne rugăm cu mai multă stăruință și cu mai multă iubire, dar în unire sfântă. Leproșii au fost zece și toți laolaltă într'un glas au sttigat: »Isuse miluește-ne«. Ei au fost din ținuturi și din neamuri străine, nouă dintre ei au fost jidovi, iară unul Samarinean. O nenorocire comună: lepra și o nădejde: cea a vindecării, i'a unit, i'a făcut să fie una. Noi cu toții suntem slabi, având lipsă de ajutor, noi cu toții suntem păcătoși și nevrednici înaintea lui Dumnezeu, de aceea trebuie să ne unim cu toții, ca împreună să cerșim mila Domnului asupra noastră. Vederea atâtor făpturi sărmane, cari strigă după ajutor, strigătul atâtor păcătoși după milă, va fi în stare să îndrepteze mai curând la ascul-

tare bunătatea lui Dumnezeu. Pe cerșitorul singuratic adeseori îl refuzăm, pe lângă un singur morbos ori rănit ușor trecem, pe câte un răufăcător îl executăm, dar cine poate să privească nepăsător șirul neîntrerupt al celor desculți și flămânzi și ceata fără de sfârșit a acelora, cari sufer prin spitale sau sutele și miile de răniți pe câmpul de luptă? Dacă mulțimea răufăcătorilor și a răsvrătorilor se roagă împreună cu vădite semne de îndreptare, regele îi iartă. Astfel și Dumnezeu ne va ierta pe toți păcătoșii, dacă împreună ne vom ruga dupăcum se cuvine. Insuși Isus a zis: „Dacă doi din voi se vor uni pe pământ pentru tot lucrul ce vor cere, va fi lor dela Tatăl meu, carele este în ceruri» (Mat. 18, 19). Isus voește, să ne rugăm împreună și așa s'au rugat și Apostolii în decursul celor zece zile, dela înălțarea Domnului până la venirea Sfântului Spirit, fiind adunați într'o casă.

Dintre cei zece leproși, unul — samarineanul — când s'a văzut deplin vindecat, neavând nici urmă de lepră pe el, a fost cuprins de nespusă bucurie. Și bucuria aceasta i-a fost sfântă. A recunoscut, că s'a întâmplat minune cu el, că Dumnezeu în mod vădit l-a ajutat, de aceea a început cu glas tare a lăuda pe Dumnezeu. Nu se gândea atâta la sine, cât mai vărtos la Dumnezeu, care i-a arătat o bunăvoință neașteptată. Nu privește atât de mult la trupul său curat, cât mai vărtos spre cer, unde locuște acela, căruia are să-i mulțumească toate. Nu zice: cât mă bucur, că am scăpat de boala aceasta schifoasă, că iară sum curat și sănătos, ci, oh! cât de bun e Dumnezeu, care a privit la neputința mea și m'a vindecat. Nu zice: fiind acum sănătos, pot să mă reîntorc iară la casa mea, la rudele mele, să încep cutare ori cutare ocupațiune, să mă veselesc în societatea, din care atâta timp am lipsit, ci grăbesc îndată la iubitul Isus, la picioarele celui mai mare binefăcător al meu și-i mulțumesc din toată inima, că s'a îndurat să mă ajute pe mine nevrednicul. Și și-a arătat *recunoștința* c'o smerenie uimitoare! S'a întors, cu glas mare, lăudând în tot drumul pe Dumnezeu și ajungând la Isus, a căzut cu fața la picioarele lui, l'a

adorat, mulțumindu-i mai mult cu înfocatele simțeminte ale inimei lui, decât cu glasul buzelor închise sub povara recunoștinței.

Cât de bine a trebuit să-i cadă bunului Isus aceasta recunoștință și de bună seamă l-a înzestrat cu alte daruri și mai mari pe cucernicul samarinean, curățându-i și sufletul de toată lepra păcatului și umplându-i sufletul cu toată bogăția darurilor sale cerești! Și noi să cădem neîncetat la picioarele bunului Isus, mulțumindu-i, că ne-a scăpat de atâtea primejdii și de atâtea boale ale trupului, dar cu deosebire, pentru că ne-a curățit de nenumărate ori de lepra păcatului, dându-și chiar și trupul și sângele său preasfânt nutremânt sufletelor noastre! În adevăr, viața noastră ar trebui să fie un șir neîntrerupt de mulțumiri pentru binefacerile primite. Să nu ne uităm niciodată de datorința sfântă și plăcută a *recunoștinței*, pe care ne-o amintește atât de des pilda lui Isus, a Apostolilor și a Bisericii. Isus de câte ori lua și numai pâine în mână, își ridica ochii totdeauna spre cer, să mulțumească Părintelui său ceresc! Epistolele sf. Pavel sunt pline de duioase cuvinte de recunoștință către Dumnezeu pentru binefacerile primite! Asemenea și Biserica, aduce mulțumite în toate lucrurile sale! Și dacă Dumnezeu împărțește atâtea daruri și celor nerescunoscători, câte va da acestora, cari li mulțumesc, fiind recunoștința o rugăciune nouă, pe care Dumnezeu o ascultă bucuros.

TELLUS.

Predică pe Dumineca Chanaanencei.

»O muiere, mare este credința ta; fie ție cum voiești!« (Mateiu 15, 28).

Domnul nostru Isus Hristos a trecut odată cu apostolii săi din Galileia înspre miază-noapte, în Fenicia, în hotarale Tirului și ale Sinodului. Locuitorii acestei țări erau Chanaanii, coboritori de ai lui Canaan, feciorul întâiu născut al lui Cham, pe care-l blăstămase Noe, tatăl său. Chanaanii erau prin urmare păgâni, iară jidovii li ureau de moarte.

Mântuitorul s'a dus însă și pe la ei, pentru că bine vedea, că poporul jidovesc, condus de farisei și cărturari, nu va primi învățăturile sale, și că păgânii cei desprețuiți de jidovi vor fi de aici înainte poporul cel ales al lui Dumnezeu și din ei se va forma biserica lui Hristos. Și tocmai ca să dovedească aceasta, a dat prilej apostolilor săi, să se convingă despre credința mare a Chanaanencei. Iară apostolii într'adevăr au și văzut marea credință a acestei femei și oarecum ei înșiși au constrâns pe Mântuitorul, să o miluiască, împlinindu-i cererea.

Și într'adevăr credința Chanaanencei atât de mare a fost, încât însuși Mântuitorul s'a văzut silit să o recunoască prin cuvintele: »O muiere, mare este credința ta«, și prin urmare să-i îplinească cererea, adăugând: »Fie ție cum voiești«. Și dacă se poate trage din minunata evanghelie de astăzi vre-o învățătură, ea este aceea, să ne nizuim a avea o credință asemănătoare Chanaanencei. Ce e drept, e greu să pretinzi în lumea stricată de astăzi așa ceva, cu toate acestea însă bine știu, I. A., că sunt între voi suflete curate, ale căror credință este vrednică de toată lauda, cari, ajungând între împrejurări ca muierea din Sfânta Evanghelie de astăzi, ați merita, dacă nu chiar cuvintele: »Mare e credința ta«, cel puțin o recunoaștere din partea Mântuitorului, oă aveți credință, pe care cu vremea și între împrejurări prielnice ați putea-o desvolta tot mai mult.

Să vedem dară, cum trebuie să fie credința noastră între diferitele împrejurări ale vieții.

Credința așa trebuie să fie de înrădăcinată în sufletul nostru, încât în orice împrejurări ne-am afla, ea să ne cârmuiască gândirea, vorbele și faptele noastre.

Te cuprinde o *ispită*? Imediat îți aduci aminte, că Dumnezeu este Domnul și stăpânul tău, binefăcătorul și

Părintele tău, că numai lui ai să-i servești și numai de el să asculți. Cum să-l superi deci, cum să te supui altui stăpân, cum să-l amărăști și să-l năcăjești! Indată îți dai seama, te trezești din amorțeală, te ridici, te îndrepti și respingi ispita.

Te ademenește vre-o *plăcere neiertată*? Deodată îți aduci aminte de sursă și de lungimea veșniciei. Înaintea ochilor tăi vezi numai decât înfricoșatele chinuri ale iadului și de altă parte cununa biruinței, care va străluci pe fruntea ta, brăzdată de atâta năcaz, și iată că ai scăpat și trecut bine și peste aceasta.

Te încunjură *lumea* cu toate plăcerile, desmierdările și ademenirile ei și gata-gata să te ia cu sine valorile ei murdare? Li răspunzi cu sfântul Pavel, care zice: »Trece chipul lumii acesteia«. (T. Cor. 7. 31).

Te apasă vre-o *durere*? Privești la răstignire, îți vii în ori, recunoști, că durerea ta e nimica pe lângă a Mântuitorului și o suferi în pace.

Ți-se întâmplă vre-o *nedreptate*? Privești iarăși răstignirea, cetești Biblia și îndată te mângâi, știind, că Mântuitorul a suferit și mai multe decât tine.

Ți-e grea *slujba*, nu o mai poți împlini, începi să te urești de ea? Asta e voința lui Dumnezeu, cum să nu te supui deci!

Ți-e greu să fii *supus*? Îți aduci aminte de pilda Mântuitorului, care până la 30 de ani a lucrat la măiestrie și apoi s'a supus celor mai mari zicând: »Dați ce e alui Dumnezeu lui Dumnezeu și ce este a împăratului împăratului«.

Îți vine câte odată să te *răzbuni*? Te liniștești, gândindu-te la cuvintele: »Doamne, iartă-le lor, că nu știu ce fac«.

Astfel trăind I. A., veți fi într'adevăr fericiți, pentru că nu este mai mare fericire pe acest pământ, decât a fi credincios.

Necredinciosul însă nu este așa. El își bate joc de Dumnezeu și de credință. Dacă merge vreodată la biserică, vine numai de ochii lumii, din datină, ori ca să râdă de tot ce avem mai sfânt și mai scump, ca să-și petreacă de naivitatea și prostia noastră, cum îi place lui să numească credința. Uitați-vă însă mai bine la el, cercetați-i viața mai cu deamănuntul și vă convingeți că este nefericit, foarte nefericit. *Ca părinte* nu-și știe crește copiii, cari, dându-li-se frâu prea liber, se destrăbălează înainte de vreme și ajung oamenii cei mai fără de omenie și mai urgisiți de întreagă lumea. *Ca soț de căsătorie*, face curte altora, preacurvește, își nefericește soția, și la urmă recurge la divorț. *Ca cetățean*, își face datoria, dar numai pentru că așa îi dictează interesele. *Ca soldat*, nu te poți încrede în cinstea lui, cât ce i-se dă prilej, părăsește postul. *Ca om*, este nefericirea întrupată. La cea dintâiu ispită, se dă bătut. Trăiește numai pentru împlinirea plăcerilor sale, se sbate după toate bunătățile lumii acesteia, iar dacă nu le poate îmbrăca pe toate, e plouat și fără de voie, ursuz și desperat. Când îl cuprinde vre-o durere ori nefericire, nu știe ce să se facă, cum să se scape de ea, recurge la prietini, cari însă nu-l pot ajuta, desnădăjduiește și de cele mai multe ori se scapă, trăgându-și un glonte în cap. I-se întâmplă vre-o nedreptate, nu se știe stăpâni, aleargă dela Ana la Caiafa, numai ca să-și poată răzbuna, iar dacă nu isbutește, injură pe toată lumea, dă din mâni și din picioare, la urmă se rușinează și iarăși desnădăjduiește.

Asemenea este viața lui anei bărci părăsite în mijlocul mării, pe care o aruncă valurile dintr'o stâncă în alta, până când se sdrobește ori se cufundă. Așa se sbate și el între diferitele păreri, cari îi neliniștesc creerii: Este Dumnezeu ori ba? Este lume dincelo de mormânt,

ori cu viața aceasta se sfârșesc toate? Este răsplată ori pedeapsă pentru cele săvârșite în viață? Și iată că într'o bună zi parcă se desmeteoește și e gata să recunoască pe un Dumnezeu, care va să răsplătească fieștecăruia după faptele lui. Și atunci începe a se îngrozi de fața Domnului și a dreptului judecător. Ii vin în minte toate păcatele și fărădelegile, toate nedreptățile și grozăviile săvârșite în viață, și apoi, drept urmare, pedeapsa: pierderea fericirii veșnice și chinurile iadului. Se îngrozește, nu îndrăznește să-și ridice fața către Domnul și, desperat, se sbate între a crede și a nu crede și-n urmă se cufundă iarăși în viața-i de mai înainte. Căci sunt I. A. în viața omenească anumite clipite, când chiar și cei mai necredincioși se gândesc involuntar la lumea cealaltă, și au chinuri grozave, de nedescris. În clipitele acelea un preot ar putea face minuni, dară cum să recurgă el, necredinciosul, — care de când trăiește, numai joc și-a bătut de Dumnezeu și de biserică, — la reprezentantul lui Dumnezeu pe acest pământ? Și-n urmă vine obștescul sfârșit și bietul necredincios e într'adevăr nefericit, pentru că se află într'o nesiguranță și groază pe care numai acela o știe, care a avut prilejul să stea vreodată la căpătâiul unui astfel de muribund.

Gândiți-vă deci I. A. la aceste două icoane, pe care vi le-am pus astăzi înaintea ochilor voștri și alegeți-o pe care vi-se pare mai frumoasă și mai plăcută. Eu unul, chiar și dacă n'ași fi preot, mi-ași alege-o pe cea dintâiu, cu atât mai vârtos, că până-n ziua de astăzi nu s'a aflat filosof, care să ne fi răspuns mai bine la aceste trei mari și arzătoare întrebări: »De unde vii? Pentru ce ești aici pe pământ? și Ce se alege cu tine după moarte?«, decât marele filosof Hristos. Și până când nu va veni un alt filosof, care să răspundă în chip

mulțămitor la aceste trei întrebări, eu »cred într'unul Dumnezeu, Tatăl, Fiul și Spiritul Sfânt; într'una, sfântă, catolică și apostolică biserică; mărturisesc un botez; intru iertarea păcatelor; aștept învierea morților și viața veacului«. Cred tare, pentru că știu oă filosoful, care mi le-a descoperit acestea, a fost nu numai om de omenie, ci chiar supraom și dacă-i cerc mai de aproape viața, mă conving că a fost însuși Dumnezeu. Iar Dumnezeu nu înșală. Ori de câte ori sunt deci în primejdie, în durere și în năcaz, strig și eu din depărtare, asemenea Chanaanencii din evanghelia de astăzi: »Miluește-mă Doamne, Fiul lui David!« și sunt sigur, că, insistând tot mereu și nedesperând nici chiar la auzul câte unui cuvânt aspru, ca bunăoră: »Nu sunt trimis fără numai cătră oile cele pierdute ale casei lui Israil«, strig un: »Doamne ajută-mi« și în sfârșit trebuie să aud și eu cuvintele mângăitoare, rostite de Domnul cătră Chanaanca: »O muiere, mare este credința ta! Fie ție cum voiești!« Amin.

Prof. IULIU MAIOR.

Cărți, Reviste.

A apărut: Calendarul „Presa Bună“ pe anul 1924. Cel mai bun Calendar pentru poporul nostru. Pe lângă un cuprins bogat și variat — adevărată hrană sufletească — are și 30 ilustrațiuni bine reușite. Prețurile și cantonierul e de mare folos, pentru că arată evangheliile și glasurile Duminecilor. Prețul 15 Lei. (T.)

*

„L'Europa Orientale“ Nr. Sept.—Nov. 1923. Numerii ul-
timi din aceasta escelentă revistă sunt dedicați în întregime:
României. Prin articolele — datorite celor mai buni scriitori —
arată în lumină justă starea culturală, religioasă, economică,
financiară și literară a țării noastre. Acești „papistași“ — vorba

Dlui Iorga — ne fac nespuse de bun serviciu, prin publicarea articolelor amintite. E aceasta un început bun și vrednic de toată luarea noastră aminte cu deosebire, acum, când dușmanii neîmpăcați ai neamului nostru mișcă toate pietrele, ca prin minciuni și exagerări răutăcioase să ne discrediteze înaintea străinătății. Din considerarea obiectivă a acestui fapt, se poate convinge fiecare om nepreocupat, că legătura strânsă și sinceră cu apusul luminat în cele religioase numai de folos ne este și nicidecum nu formează vre-o piedecă privitor la simțimentele adevărate și adânc naționale. Baremi de s'ar convinge odată și cei cuprinși de mania „ortodoxismului neunit“, că și numai sub aspect politic considerată chestia, mai mult bine ne poate veni dela Roma, decât dela Petrograd, Atena și Belgrad!

Seria articolelor o începe învățatul profesor N. Iorga, tractând despre: raporturile politice între Italia și România arătând, că alianțe trainice nu se pot lega între popoare, decât având de bază interesele morali ale popoarelor și ținând seamă de rasă, de limbă și de concordanța sufletească a acestora. — Dnii O. Randy și A. Giannini publică însoțită de un cuvânt înainte textul noii Constituții. — Dl N. Banescu vorbește despre „Roma Nouă“ la gurile Dunării. — Dl Em. Panaitescu scrie un interesant articol despre: Latinitatea și creștinismul poporului român în evoluțiunea sa istorică. — Dl P. Nicorescu: despre populațiunea României. Dl G. Mateescu despre: românii și diferitele minorități din România. Dl C. Stoicescu expune clar situația financiară a României, iară harnicul academician I. Bianu scrie despre Academia română. Pe lângă alte articole instructive urmează: însemnări politice, culturale și bibliografice. (X)

*

Biblioteca pentru clasa cultă. Nr. 1.

Dumnezeu în natură.

Dr. Alexandru Nicolescu. Lugoj, editura Librăriei diecezane. Prețul 10 Lei. Învățatul episcop al Lugojului și în mijlocul multelor sale ocupațiuni își află timp să ne dea un clasic tratat apologetic. Sunt pe'o formă de admirat: logica de fier în expunerea argumentelor precum și frumusețea uimitoare a limbei. X.

Cărți bisericești:

Apostolul sau faptele și epistolele ss. Apostoli f. 4., leg. cu călcâiu de piele	200'—
Evangelia dela s. liturgie și inserat din ziua în- tâie a învierii Domnului Hristos, în 7 limbi,	20'—
Euhologiu, leg. în pânză	120'—
Liturgier, leg. în pânză	120'—
Orologier, leg. în pânză	120'—
Octoih mic 8 ^o leg. simplu	50'—
Pentecostar mic leg. simplu	50'—
Octoih și Pentecostar legat într'una	75'—
Prohodul Domnului Nostru Isus Hristos	4'—
Psaltire, broș simplă	50'—
Triod, legat cu călcâiu de piele	280'—
Rânduiala sf. Ungerii, carea se cântă de un preot	2'—
Strajnic, ciril, legat	60'—
Acatistier, carte de rugăciuni, leg.	30'—
Paraclisul, carte de rugăciuni, legat	8'—
Antologion sau Mineiul, carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților peste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,	
Tomul I. leg. cu călcâiu de piele	350'—
Tomul II. III. leg. " " " "	500'—
EVANGELIA leg. " " " "	300'—

A apărut!

A apărut!

Viata și Operele

Episcopului

Dr. Demetriu Rădu

Voiumul I.

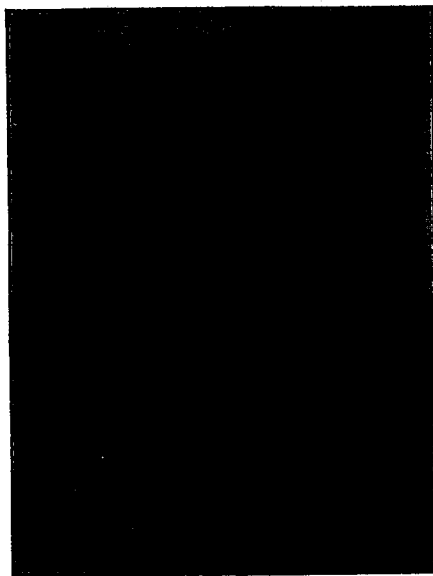
PREDICI.

Prețul: 50 Lei.

Predicele aceste ale Ilustrului defunct vrednicesc întreaga noastră luare aminte. Le recomandăm cu căldură tuturor, dar mai ales preoțimii.

FERICITA TEREZA

DE PRUNCUL ISUS

Să nu lipsească din casa nici unui creștin. Prin în-rte punerea Fericitei Tereza Dumnezeu vindecă multe dureri sufletești și trupești. — Ediția a III-a.

Prețul 2 Lei.